

Azərbaycanın informasiya məkanı etibarlı qorunur

XXI əsr həm də informasiya məkanında ciddi rəqabət dövrüdür. Dövlətlərin gücü artıq kibermüdafiə potensialı ilə ölçülür. İnformasiyanın qorunması, rabitə şəbəkələrinin etibarlılığı və milli təhlükəsizliklə bağlı verilən qərarların elektron mühitdə müdafiəsi yeni dövrün əsas şərtlərindəndir.

Azərbaycan da bu realığı nəzərə alaraq öz milli kibermüdafiə qalxanını formalaşdırıb. Bu missiyanı həyata keçirən əsas qurumlardan biri Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətidir (XRİTDX). Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra informasiya təhlükəsizliyi məsələsi dövlətçiliyin dayaqlarından biri kimi ön plana çıxdı. 1994-cü ildən etibarən əsası qoyulan xüsusi rabitə strukturu tədricən inkişaf edərək müasir dövrün çağırışlarına cavab verən möhkəm bir xidmətə çevrildi.

Ulu öndər Heydər Əliyev hələ 1990-cı illərin əvvəllərində informasiya texnologiyalarının strateji əhəmiyyətini dərinlən dərk edərək rabitə sistemlərinin modernləşdirilməsini dövlət siyasətinin prioritetlərindən biri elan etmişdi. Onun siyasi irsi bu gün XRİTDX-in fəaliyyətində canlı şəkildə yaşamaqdadır. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında isə bu sahə yeni inkişaf

ri nəticəsində həmin hücumlar dəf edildi. Dövlət saytları və elektron xidmətlər sabit fəaliyyətini davam etdirdi, ictimaiyyətə yayılan dezinformasiyanın qarşısı alındı. “Qisas” əməliyyatları zamanı da oxşar intensiv hücumların 7 gün ərzində davam etməsinə baxmayaraq, XRİTDX-nin qabaqcıl texnologiyalar və real vaxt monitorinqi sayəsində ölkənin informasiya təhlükəsizliyi qorundu.

Azərbaycan son illərdə sürətli rəqəmsallaşma mərhələsinə qədəm qoyub. Elektron hökumət xidmətləri, rəqəmsal iqtisadiyyat, onlayn bankçılıq və elektron ticarət insanların gündəlik həyatının ayrılmaz hissəsinə çevrilib. Bu, vətəndaşlara rahatlıq gətirsə də, yeni təhlükələr də doğurur. Məhz buna görə XRİTDX yalnız dövlət qurumlarının deyil, ümumilikdə ölkənin rəqəmsal mühitinin sabitliyini qoruyan əsas institutdur. Əməkdaşlar xüsusi rabitə kanallarının təhlükəsiz işləməsini təmin etməklə yanaşı, müasir kriptografik metodlardan, qabaqcıl şəbəkə müdafiə sistemlərindən və süni intellekt əsaslı monitorinq texnologiyalarından istifadə edirlər. Bununla da kibercümlərin vaxtında aşkarlanması və qarşısının alınması mümkün olur.

Kibermüdafiə yalnız texnoloji məsələ

formalarında aktiv mövqeyin tutulması, həmçinin 2024-cü ildə Bakıda təşkil edilən Kiberdiplomatiya Konfransı bu istiqamətdə mühüm addımlardır. Bu konfrans Azərbaycanın yalnız öz təhlükəsizliyini təmin etməklə kifayətlənmədiyini, eyni zamanda beynəlxalq dialoq mərkəzinə çevrilmək niyyətində olduğunu göstərir.

2024-cü ilin noyabrında Bakıda keçirilən COP29 konfransı isə Azərbaycanın informasiya təhlükəsizliyi sahəsində imkanlarının real sınağı oldu. Minlərlə iştirakçının qatıldığı bu global tədbirdə rabitə şəbəkələrinin sabitliyi, məlumat bazalarının qorunması və kibercümlərin qarşısının alınması strateji əhəmiyyət daşıyırdı. XRİTDX bu prosesdə əsas məsuliyyət daşıyan qurum kimi üzərinə düşən vəzifələri yüksək səviyyədə icra etdi.

Konfrans zamanı “AzStateNet” dövlət internet şəbəkəsi vasitəsilə bütün vacib obyektlərin etibarlı bağlantısı təmin edildi, qabaqcıl şifrələmə sistemləri ilə məlumat bazaları qorundu, kibercümlərin qarşısı üçün çoxpilləli monitorinq sistemləri işə salındı. Bu tədbirlər nəticəsində COP29 heç bir təhlükəsizlik problemi olmadan başa çatdı və Azərbaycanın beynəlxalq imicinə mühüm müsbət təsir göstərdi.

Rəqəmsal dünya daim dəyişir. Süni intellekt, “deepfake” texnologiyaları, kvant kompüterləri və yeni tip kibercümlər metodları yaxın gələcəyin reallıqlarıdır. Buna görə də XRİTDX qarşısında duran ən böyük vəzifə daim yenilənmək, texnoloji tərəqqiyə uyğunlaşmaq və qabaqcıl kadr potensialı formalaşdırmaqdır.

Azərbaycan bu sahədə yalnız müdafiə mövqeyində qalmaq niyyətində deyil, həm də regional liderə çevrilmək üçün ardıcıl addımlar atır. Bu, ölkənin milli maraqlarını qorumaqla yanaşı, beynəlxalq miqyasda kibertəhlükəsizlik üzrə söz sahibinə çevrilməsini təmin edəcək.

Bu gün dünyada informasiya məkanı dövlət sərhədləri qədər önəmlidir. Azərbaycanın güclü kibermüdafiə qalxanı olan XRİTDX ölkənin milli maraqlarını qoruyan, rabitə xətlərini etibarlı saxlayan və vətəndaşların informasiya məkanında təhlükəsizliyini təmin edən strateji qurumdur.

Əməkdaşların görünməz əməyinin nəticəsi olaraq Azərbaycan yalnız özünün daxili təhlükəsizliyini möhkəmləndirmir, həm də beynəlxalq aləmdə etibarlı tərəfdaş imicini gücləndirir.

Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin əməkdaşlarını peşə bayramı münasibətilə təbrik edir, onlara məsul və şərəfli fəaliyyətlərində yeni uğurlar arzulayırıq.

mərhələsinə qədəm qoydu. Dövlət başçısının 2024-cü ildə imzaladığı sərəncamla 26 sentyabr tarixinin qurum əməkdaşlarının peşə bayramı günü elan olunması həm də informasiya təhlükəsizliyi sahəsinə verilən yüksək qiymətin təzahürüdür.

Azərbaycanın qarşılaşdığı müharibələr göstərdi ki, müasir dövrdə silahların səsi ilə yanaşı, kibercümlərin görünməz zərbələri də paralel şəkildə baş verir. 2020-ci il Vətən müharibəsi dövründə Ermənistan və onun xaricdəki tərəfdarları Azərbaycanın dövlət qurumlarına, strateji infrastrukturuna və media resurslarına qarşı kütləvi hücumlar təşkil etdi. Bu hücumların məqsədi dövlət sistemlərini iflic etmək, ictimai rəydə çəşnəlik yaratmaq və informasiya müharibəsində üstünlük qazanmaq idi.

XRİTDX-in peşəkar müdafiə tədbirlə

deyil, həm də ictimai şüur məsələsidir. İstənilən vətəndaşın şəxsi məlumatlarının qorunması, şifrələrin təhlükəsizliyi, sosial şəbəkələrdəki davranış qaydaları bütövlükdə dövlətin informasiya təhlükəsizliyinə təsir göstərir. XRİTDX bu istiqamətdə ictimai maarifləndirməyə də böyük önəm verir. Təlimlər, maarifləndirici kampaniyalar, beynəlxalq təcrübə mübadiləsi və gənclərin bu sahəyə cəlb olunması Azərbaycanın kibercivilizasiyasını formalaşdırmaq üçün əsas addımlardandır.

Kibertəhlükəsizlik global xarakter daşıdığı üçün heç bir dövlət təkbaşına bütün təhdidlərin qarşısını ala bilməz. Azərbaycan da bu sahədə beynəlxalq əməkdaşlığa xüsusi əhəmiyyət verir. NATO, Avropa İttifaqı və BMT çərçivəsində keçirilən tədbirlərdə iştirak, regional əməkdaşlıq plat-